

بررسی ارتباط جو روانی- اجتماعی کلاس با پیشرفت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان و استادان

مریم یاوری^{۱*}، بهشید گروسی^۲، حسین صافی زاده^۳، عباس عباس زاده^۴

۱. کارشناس ارشد آموزش پزشکی، بیمارستان شهید بهشتی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران
۲. دکتری روان پزشکی، استاد، گروه پزشکی اجتماعی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
۳. متخصص پزشکی اجتماعی، دانشیار، گروه پزشکی اجتماعی، مرکز تحقیقات علوم اعصاب، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
۴. دکتری پرستاری، استاد، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

● دریافت مقاله: ۹۳/۶/۱۷ آخرین اصلاح مقاله: ۹۳/۷/۲۲ ● پذیرش مقاله: ۹۳/۷/۲۶

زمینه و هدف: جو روانی- اجتماعی مفهومی کلی برای توصیف، توضیح و تبیین ویژگی‌های خاص یک کلاس درس است و تأثیرات معنی‌داری بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد. این مطالعه برای اولین بار در ایران به منظور بررسی ارتباط جو روانی- اجتماعی کلاس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان از دیدگاه استادان و دانشجویان مقطع دکتری حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی کرمان صورت گرفت.

روش کار: پژوهش حاضر از نوع سرشماری و با استفاده از پرسش‌نامه جو روانی- اجتماعی کلاس بر روی ۲۲۲ نفر از دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندان پزشکی و داروسازی و ۲۱ نفر از استادان آن‌ها در سال ۱۳۹۳ در دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام شد. اطلاعات در پایان ترم دوم همراه با دریافت کارنامه تحصیلی دانشجویان جمع‌آوری گردید. نرم‌افزار آماری SPSS و آزمون‌های Paired t، Independent t و ANOVA و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی و همبستگی Pearson جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها: مقایسه نمره انتظار ($31/80 \pm 4/77$) و ادراک ($29/20 \pm 4/60$) استادان از جو کلاس، نشان دهنده اختلاف معنی‌داری بود ($P < 0/050$). با استفاده از آزمون ANOVA، سطح انتظار استادان بیشتر از ادراک مشاهده شد. مقایسه نمره انتظار ($29/03 \pm 4/37$) و ادراک ($24/433 \pm 0/10$) دانشجویان از جو کلاس نیز نشان دهنده وجود اختلاف معنی‌دار و سطح بیشتر انتظار از ادراک بود ($P < 0/001$). بین معدل دانشجویان فقط با نمره ادراک همبستگی منفی (معکوس) و ضعیفی مشاهده شد ($P = 0/042$).

نتیجه‌گیری: بین سطح ادراک و انتظار استادان و دانشجویان از جو روانی- اجتماعی کلاس اختلاف معنی‌داری وجود دارد. می‌توان با شناسایی و توسعه مدل‌های مفهومی به ویژه تدوین و توسعه یک مدل تجربی از عملکرد تحصیلی بر پایه ویژگی‌های شناختی، به بهبود جو روانی- اجتماعی کلاس درس و در نهایت پیشرفت تحصیلی دانشجویان کمک کرد.

کلید واژه‌ها: جو روانی- اجتماعی کلاس، پیشرفت تحصیلی، دانشجویان، استادان

*نویسنده مسئول: بیمارستان شهید بهشتی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران

● تلفن: ۰۳۱-۵۵۴۸۲۷۲۰ ● شماره: ۰۳۱-۵۵۴۸۲۷۲۰

مقدمه

پیشرفت تحصیلی آنان تأثیر دارد و باعث افزایش مهارت‌ها، نقش‌ها و توافقات رفتاری می‌شود و برای بهبود کار گروهی باید افراد در تعامل با یکدیگر باشند (۶).

پژوهش Gibson بیان کرد که محیط یادگیری و جو کلاس بر روی یادگیری خودمحور، حل مشکلات فردی و پیشرفت تحصیلی و شغلی افراد در آینده مؤثر است و جو روانی-اجتماعی که فراگیران در آن آموزش می‌بینند، بر فعالیت گروهی و تعاملات آنان با یکدیگر و مدیریت بحران در محیط‌های کاری تأثیر مستقیمی می‌گذارد (۷).

سه نوع جو در کلاس‌ها حاکم است؛ جو روانی-اجتماعی مطلوب که ویژگی‌های آن شامل مشارکت فراگیران در کلاس، رابطه صمیمی استاد و فراگیران، برخورداری از حمایت استاد در مواقع مشکل، رابطه صمیمی فراگیران با یکدیگر، برقراری مقررات و ایجاد نظم در کلاس، سازماندهی مطالب آموزشی در کلاس و ارایه مطالب جدید و رغبت‌انگیز می‌باشد. در این جو بین ادراک و انتظار تفاوتی وجود ندارد و یا قرابت و نزدیکی مشاهده می‌شود و پیشرفت تحصیلی بالاست. جو روانی-اجتماعی نامطلوب که بر عکس ویژگی‌های جو روانی-اجتماعی مطلوب است. جو روانی-اجتماعی متوسط که بین دو جو مذکور قرار دارد (۱).

روش کار

پژوهش توصیفی-تحلیلی حاضر از نوع مقطعی بود. جامعه آماری مطالعه را ۲۲۲ نفر دانشجوی دکتری حرفه‌ای شامل ۱۱۵ نفر دانشجوی رشته پزشکی، ۴۲ نفر دانشجوی دندانپزشکی و ۶۵ نفر دانشجوی داروسازی مشغول به تحصیل در ترم دوم و همچنین ۲۱ نفر عضو هیأت علمی تشکیل دادند، اما به دلیل ریزش نمونه (ناشی از عدم تمایل به همکاری و یا مهمان شدن دانشجویان به سایر دانشگاه‌ها)، تعداد شرکت کنندگان دانشجو به ۱۰۹ دانشجوی پزشکی، ۳۹ دانشجوی دندانپزشکی و ۵۵ دانشجوی داروسازی تقلیل یافت و تعداد استادان شرکت کننده نیز ۱۵ نفر بود. در مطالعه حاضر به روش سرشماری

بررسی جو روانی-اجتماعی کلاس درس و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی از جمله موضوعاتی است که همواره مورد توجه استادان، مدیران، دست‌اندرکاران و پژوهشگران آموزشی می‌باشد. کلاس درس به عنوان جامعه‌ای کوچک و فرعی از افراد متفاوتی تشکیل شده است که از نظر تجارب، فرهنگ، شخصیت و... با هم متفاوت هستند و این افراد خصوصیات خود را به کلاس می‌آورند و به همین دلیل جو روانی-اجتماعی متفاوتی بر کلاس‌ها حاکم می‌شود که این جو بر روی یادگیری تأثیر می‌گذارد (۱).

جو روانی-اجتماعی کلاس تأثیرات معنی‌داری بر ترک تحصیل، غیبت از کلاس، مقاومت دانشجویان در مقابل استاد، عدم رفاقت بین دانشجویان در کلاس، عدم رضایت و علاقه به درس، اسنادهای علمی و پیشرفت تحصیلی آن‌ها در محیط‌های یادگیری مختلف دارد (۳، ۲). جو روانی-اجتماعی کلاس شامل دو متغیر کلی ادراک (برداشتی که افراد از واقعیت‌های موجود در کلاس دارند) و انتظار (تمایلات و خواسته‌هایی که افراد از جو روانی-اجتماعی کلاس دارند) و جوی برای یادگیری مطلوب است که تفاوت بین ادراک و انتظار زیاد نیست و یا مساوی است. در صورت تفاوت باید در پی اصلاح یا تغییر جو کلاس بود (۱).

پژوهش‌های Dorman و همکاران نشان داد که ادراک دانشجویان از کلاس، بر انگیزش تحصیلی و اجتماعی، باورهای مربوط به خود، راهبردهای یادگیری، وارد شدن به فعالیت‌های یادگیری، کمک گرفتن از دیگران، پیشرفت تحصیلی و عملکردهای هیجانی آن‌ها تأثیر می‌گذارد (۴).

Mitchel در مطالعه خود گزارش کرد، زمانی که دانشجویان ادراک و احساس مثبت و رضایت‌بخشی نسبت به محیط و جو روانی-اجتماعی کلاس و به ویژه استاد داشته باشند، یادگیری بهتری دارند (۵). بر اساس تحقیق Bartlet، جو روانی-اجتماعی کلاس بر روی جلسات آموزشی مشارکتی بین استادان و دانشجویان و افزایش پویایی گروه و

سعی گردید کلیه افراد واجد شرایط وارد مطالعه شوند.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسش‌نامه جو روانی-اجتماعی کلاس بود که در سال ۱۹۸۵ طراحی شد. اصل این پرسش‌نامه کانادایی و به زبان فرانسوی می‌باشد و توسط انصاری ترجمه شده و روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته است (۱). عطفی سلمان (۸) و حسین چاری (۹) نیز این پرسش‌نامه را روایی و پایایی کرده‌اند. محتوایی روایی پژوهش حاضر برابر با ۰/۷۵ بود و پایایی ابزار هم با استفاده از روش ضریب Cronbach's alpha، ۰/۸۰ تعیین شد.

مشخصات دموگرافیک شرکت کنندگان شامل جنس، سن، رشته تحصیلی، مکان سکونت و وضعیت ازدواج برای دانشجویان و جنس، سن، مکان سکونت، وضعیت ازدواج، سابقه تدریس و رتبه علمی برای استادان مورد سؤال قرار گرفت. برای بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان از معدل کل که در پایان ترم دوم در کارنامه آنان ثبت می‌شود، استفاده گردید. برای دانشجویان دو جزء پرسش‌نامه توضیح داده و به آن‌ها گفته شد که تکمیل پرسش‌نامه توسط آن‌ها اختیاری است و همه جواب‌ها محرمانه باقی خواهد ماند. با استادان نیز در مورد تکمیل پرسش‌نامه صحبت گردید و برای آنان توضیح داده شد که این طرح برای بررسی وضعیت کلاس، تدریس و ارتقای نمرات دانشجویان می‌باشد و تکمیل پرسش‌نامه توسط آنان اختیاری است و کلیه جواب‌های آن‌ها محرمانه می‌ماند. برای رعایت شرط محرمانه بودن پرسش‌نامه‌ها، به آن‌ها کد داده شد؛ به این ترتیب که به جای نام و نام خانوادگی افراد از اعداد استفاده شد (به طور مثال، برای دانشجویان از عدد ۱ تا ۲۲۲ و برای استادان از عدد ۱ تا ۲۱). معدل دانشجویان در پاکت‌های دربسته و مهر شده و به شکل محرمانه، دریافت و پس از استفاده معدوم گردید.

پرسش‌نامه جو روانی-اجتماعی دو جزء ادراک و انتظار و در مجموع ۸۴ پرسش دارد. هر یک از بخش‌های ادراک و انتظار دارای هفت مؤلفه (مشارکت، دلبستگی متقابل بین دانشجویان، برخورداری از حمایت استاد، اهمیت دادن به

تلاش و تکلیف، نظم و سازماندهی مطالب، به کار بستن مقررات و نوآوری مطالب آموزشی) می‌باشد. هر مؤلفه دارای ۶ سؤال است، بنابراین هر یک از دو بخش ادراک و انتظار دارای ۴۲ ماده می‌باشد که ۴۲ سؤال اول اجازه می‌دهد فرد درک واقعی خود را از کلاس درس بیان کند و ۴۲ سؤال دوم اجازه می‌دهد که فرد تمایلات و خواسته‌های خود را درباره این‌که جو روانی-اجتماعی کلاس چگونه باید باشد، ابراز نماید. نحوه ارزیابی هر بخش به صورت جمع پاسخ‌های داده شده به سؤالات (بلی یا خیر) پرسش‌نامه می‌باشد؛ بدین ترتیب که به هر پاسخ بلی، امتیاز یک و به هر پاسخ خیر، امتیاز صفر تعلق می‌گیرد. هرچه اختلاف بین مجموع نمرات ادراک با انتظار کمتر باشد، جو روانی-اجتماعی بهتری در کلاس حاکم است و هر چه این اختلاف بیشتر باشد، نشان دهنده عدم رضایت از وضع کلاس می‌باشد و انتظار بر این است که وضع بهتر شود. پیشرفت تحصیلی با استفاده از معدل کل دانشجویان که در انتهای ترم دوم در کارنامه آن‌ها قید شده بود، بررسی گردید.

برای توصیف داده‌ها، شاخص‌های مرکزی و پراکنندگی و جداول و به منظور تحلیل داده‌ها، آزمون‌های Independent t، ANOVA، Paired t و همچنین ضریب همبستگی Pearson مورد استفاده قرار گرفت. در نهایت، داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر میزان تکمیل نمودن پرسش‌نامه‌ها و پاسخ‌دهی به کلیه سؤالات توسط استادان، دانشجویان پزشکی، دندان‌پزشکی و داروسازی به ترتیب ۶/۹، ۵۰/۰، ۱۷/۹ و ۲۵/۲ درصد به دست آمد.

استادان شرکت کننده در پژوهش، ۱۲ مرد (۸۰/۰ درصد) و ۳ زن (۲۰/۰ درصد) و ۱۴ نفر (۹۳/۳ درصد) متأهل و ۱۲ نفر (۸۰/۰ درصد) بومی بودند. از نظر رتبه علمی، ۹ نفر رتبه استادیار (۶۰/۰ درصد)، ۴ نفر رتبه دانشیار (۲۶/۷ درصد) و

۲ نفر رتبه استاد تمام (۱۳/۳ درصد) داشتند. میانگین سنی استادان $5/97 \pm 46$ سال (حداقل و حداکثر ۲۹ و ۵۶ سال) و میانگین مدت فعالیت آنان نیز $6/28 \pm 16$ سال (حداقل و حداکثر ۴ و ۲۲ سال) بود.

تعداد ۲۰۳ دانشجوی در این پژوهش مورد مطالعه قرار گرفتند که شامل ۱۰۹ نفر دانشجوی پزشکی (۵۳/۷ درصد)، ۳۹ نفر دانشجوی دندان‌پزشکی (۱۹/۲ درصد) و ۵۵ نفر دانشجوی داروسازی (۲۷/۱ درصد) که شامل ۸۳ پسر (۴۰/۹ درصد) و ۱۲۰ دختر (۵۹/۱ درصد) بودند. از نظر تأهل، ۲۰۲ نفر مجرد (۹۹/۵ درصد) و از نظر محل سکونت، ۱۲۴ نفر بومی (۶۱/۱ درصد) و ۷۹ نفر غیر بومی (۳۸/۹ درصد) بودند.

میانگین سنی دانشجویان $1/16 \pm 19$ سال با حداقل و حداکثر ۱۷ و ۲۸ سال بود و نیمی از دانشجویان سنی برابر یا کمتر از ۱۹ سال داشتند. وضعیت تحصیلی دانشجویان با معدل کل سنجیده شد و بر این اساس میانگین معدل $1/63 \pm 15$ با حداقل ۱۲ و حداکثر ۱۹/۵ و معدل نیمی از دانشجویان برابر یا کمتر از ۱۵/۶۷ بود.

میانگین سنی دانشجویان از جو روانی-اجتماعی کلاس با $4/77 \pm 31/80$ و نمره انتظار دانشجویان، $4/37 \pm 29/03$ بود ($P < 0/050$). مقایسه بین نمره انتظار و ادراک دانشجویان و استادان از جو کلاس نیز اختلاف معنی‌داری را نشان داد و سطح انتظار و ادراک استادان به طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان بود.

میانگین سنی دانشجویان از جو روانی-اجتماعی کلاس و سطح ادراک استادان از این جو تفاوت وجود داشت. نمره ادراک استادان از جو روانی-اجتماعی کلاس برابر با $4/60 \pm 29/20$ و نمره ادراک دانشجویان از جو روانی-اجتماعی کلاس نیز $5/10 \pm 24/43$ بود. بین دانشجویان سه رشته تحصیلی نیز از نظر تفاوت بین انتظار و ادراک تفاوتی مشاهده نشد ($P > 0/050$) (جدول ۱).

جدول ۱: مقایسه اختلاف نمره انتظار و ادراک بین دانشجویان سه رشته تحصیلی

رشته تحصیلی دانشجویان	میانگین اختلاف نمره	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۹۵ درصد		حداقل	حداکثر
			حد پایین	حد بالا		
پزشکی	۴/۷۱	۵/۹۲	۳/۵۹	۵/۸۴	-۱۵	۲۰
دندان‌پزشکی	۲/۸۹	۵/۳۹	۱/۱۴	۴/۶۴	-۱۰	۱۵
داروسازی	۵/۵۸	۶/۲۳	۳/۸۹	۷/۲۶	-۸	۲۲

بر اساس جدول ۲، مقایسه نمره انتظار و ادراک بین دانشجویان سه دانشکده از جو کلاس نشان از وجود اختلاف معنی‌داری بیشتر از ادراک بود ($P < 0/010$).

مقایسه نمره انتظار و ادراک بین دانشجویان سه دانشکده از جو کلاس نشان از وجود اختلاف معنی‌داری بیشتر از ادراک بود ($P < 0/010$).

جدول ۲: مقایسه نمره انتظار و ادراک بین دانشجویان سه دانشکده از جو کلاس

نتیجه آزمون	میانگین \pm انحراف معیار	رشته تحصیلی	
		پزشکی	انتظار
$< 0/001$	$29/89 \pm 4/46$	پزشکی	انتظار

	۲۵/۱۸ ± ۵/۲۴	ادراک	
۰/۰۰۲	۲۷/۲۸ ± ۴/۲۱	انتظار	دندان پزشکی
	۲۴/۳۸ ± ۴/۱۵	ادراک	
< ۰/۰۰۱	۲۸/۵۶ ± ۳/۸۹	انتظار	داروسازی
	۲۲/۹۸ ± ۵/۱۷	ادراک	

جدول ۳ مشخص کرد که بین سن دانشجویان با هیچ یک از متغیرهای معدل، نمره انتظار و ادراک همبستگی وجود نداشت و بین معدل دانشجویان فقط با نمره ادراک همبستگی منفی (معکوس) و ضعیفی مشاهده شد ($P = ۰/۰۴۲$, $r = -۰/۱۴۳$).
نمره انتظار دانشجویان نیز فقط با نمره ادراک همبستگی ضعیف و مثبتی (مستقیم) نشان داد ($P = ۰/۰۰۲$, $r = ۰/۲۱۵$).

جدول ۳: وضعیت همبستگی سن، معدل، نمره انتظار و نمره ادراک دانشجویان از جو کلاس

متغیر	سن	معدل	نمره انتظار	نمره ادراک
سن	۱/۰۰۰	-۰/۲۸۰	۰/۹۵۰	۰/۰۰۶
معدل	-۰/۲۸۰	۱/۰۰۰	-۰/۸۱۰	*-۰/۱۴۳
نمره انتظار	۰/۰۹۵	-۰/۰۸۱	۱/۰۰۰	**۰/۲۱۵
نمره ادراک	۰/۰۰۶	*-۰/۱۴۳	**۰/۲۱۵	۱/۰۰۰

* $P < ۰/۰۵۰$; ** $P < ۰/۰۱۰$

لازم به ذکر است که از نظر تفاوت بین انتظار و ادراک بین دانشجویان دختر ($۶/۷۹ \pm ۴/۵۵$) و پسر ($۴/۷۰ \pm ۴/۵۲$) تفاوتی وجود نداشت ($P > ۰/۰۵۰$).
نتایج مربوط به بررسی ارتباط جو روانی-اجتماعی کلاس با سطح ادراک و انتظار دانشجویان از کلاس حاکی از وجود اختلاف معنی دار بین نمره انتظار و ادراک دانشجویان می باشد و سطح انتظار به طور معنی داری بیشتر از ادراک بود ($P < ۰/۰۰۱$). میانگین نمره انتظار ($۲۹/۰۳$) دانشجویان از جو روانی-اجتماعی کلاس بیشتر از میانگین نمره ادراک آنها ($۲۴/۴۳$) به دست آمد و بین نمره انتظار دانشجویان با نمره ادراک همبستگی ضعیف و مثبتی (مستقیم) مشاهده شد.
یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج مطالعه Fraser (۱۰) همخوانی داشت. او ۹ پرسش‌نامه اصلی را که برای بررسی ادراک دانشجویان از جو روانی-اجتماعی کلاس به کار

می‌رود، بررسی کرد. نتایج مطالعه وی نشان داد که سطح انتظار دانشجویان بالاتر از ادراک آنها از جو روانی-اجتماعی کلاس بود (۱۰). انصاری در مطالعه خود گزارش کرد که سطح انتظار دانش‌آموزان به طور معنی داری از سطح ادراک آنها از جو روانی-اجتماعی کلاس بیشتر و ادراک آنان $۵/۰۴۵$ نمره پایین‌تر از انتظار آنان می‌باشد ($P < ۰/۰۱۰$) (۱) که این یافته با نتایج تحقیق حاضر مطابقت دارد. عطفی سلمان در مطالعه‌ای بیان کرد که سطح انتظار دانش‌آموزان به طور معنی داری از سطح ادراک آنها از جو روانی-اجتماعی کلاس بیشتر می‌باشد ($P < ۰/۰۱۰$) (۸) که با یافته مطالعه حاضر مشابهت داشت. بنابراین جو موجود در کلاس، رضایت استادان و دانشجویان را فراهم نمی‌کند و در نتیجه استادان و دانشجویان انتظار دارند که شرایط موجود در کلاس تغییر کند و جو مطلوب‌تری نسبت به شرایط فعلی در کلاس برقرار شود.

بر اساس نتایج مطالعه حاضر در ارتباط با تفاوت بین انتظار و ادراک استادان از جو روانی-اجتماعی کلاس با انتظار

همبستگی متغیر انتظار با پیشرفت تحصیلی برابر با $0/123$ می‌باشد و بیانگر آن است که $0/015$ پیشرفت تحصیلی را می‌توان از روی متغیر انتظار دانش‌آموزان پیش‌بینی کرد (۱). آزمون معنی‌دار آماری در تحلیل رگرسیون با درجه آزادی ۱ و 392 ، مقداری برابر با $6/00211$ ارایه می‌کند که در سطح $0/05$ معنی‌دار است؛ بدین معنی که متغیر انتظار، پیشرفت تحصیلی را به طور معنی‌داری افزایش می‌دهد. یافته‌های پژوهش انصاری (۱) در این مورد با پژوهش حاضر مغایرت داشت. شاید بتوان گفت علت مغایرت این باشد که جامعه آماری تحقیق انصاری دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی شهر تهران (۱) و جامعه آماری پژوهش حاضر، دانشجویان دکتری حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی کرمان بودند.

مطالعات زیادی (۱۸-۱۳)، نتایج تحقیق حاضر را تأیید کرده‌اند که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: تحقیق Dollard و Bakker در استرالیا در طی ۱۲ ماه و با انجام سه مطالعه صورت گرفت. در مطالعه اول ۲۸۸ استاد، در مطالعه دوم ۲۱۲ استاد شش هفته بعد و در مطالعه سوم ۲۰۹ استاد ۱۲ ماه بعد شرکت کردند. نتایج نشان داد که جو روانی-اجتماعی کلاس بر پیشرفت تحصیلی تأثیر مثبتی دارد (۱۳). مطالعه Maherzia در دانشگاه جده عربستان نشان داد که دانشجویانی نمرات بالاتری دریافت کرده بودند و پیشرفت تحصیلی بالاتری در درس زبان انگلیسی داشتند که درک بالاتری از جو کلاس و تعامل مثبت‌تری با همکلاسی‌ها و استاد داشتند (۱۴). Makewa و همکاران در کنیا تحقیقی انجام دادند که 103 معلم از ۴ مدرسه با پیشرفت تحصیلی بالا و ۴ مدرسه با پیشرفت تحصیلی پایین پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند. نتایج هر دو گروه با هم مقایسه شد و نشان داد مدارس که کارایی بالاتری داشتند، جو کلاس در آن‌ها تأثیر بیشتری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشت و بین ادراک معلمان از جو روانی-اجتماعی کلاس با پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌داری مشاهده شد (۱۵).

پرسش‌نامه‌های مطالعه Lee و Song در کره جنوبی توسط

ادراک دانشجویان از جو روانی-اجتماعی، مقایسه تفاوت نمره انتظار و ادراک استادان از جو کلاس ($P < 0/050$) بیشتر از تفاوت نمره انتظار و ادراک دانشجویان از جو روانی-اجتماعی کلاس به دست آمد ($P < 0/010$). Fraser در مطالعه‌ای مروری گزارش کرد که سطح ادراک استادان از جو روانی-اجتماعی کلاس بالاتر از سطح ادراک دانشجویان است (۱۰) که با یافته مطالعه حاضر همخوانی دارد.

Li Grining و همکاران در آمریکا دو مطالعه انجام دادند. گروه اول شامل ۹۰ استاد بود که در ۳۵ کلاس درس تدریس می‌کردند و گروه دوم شامل ۴۸ استاد بود که در ۱۸ کلاس درس مشغول به فعالیت بودند و در هر دو گروه سطح ادراک و انتظار استادان از جو روانی-اجتماعی کلاس مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش آنان نشان داد که سطح ادراک و انتظار استادان از جو روانی-اجتماعی کلاس بالاتر از دانشجویان بود (۱۱) که این یافته نیز با نتایج مطالعه حاضر مطابقت داشت.

Dorman در تحقیق خود از پرسش‌نامه جو روانی-اجتماعی کلاس استفاده کرد. مهم‌ترین یافته مطالعه او، بررسی ۷ مؤلفه پرسش‌نامه در مورد ۱۳۱۷ دانش‌آموز بود. وی در تحقیق خود گزارش نمود که سطح ادراک معلمان بالاتر از دانش‌آموزان می‌باشد (۱۲). انصاری در مطالعه‌اش نشان داد که ادراک معلمان $1/319$ نمره بالاتر از ادراک دانش‌آموزان است ($P < 0/050$)، پس معلمان جو موجود در کلاس را نسبت به دانش‌آموزان مساعدتر درک می‌کنند و دید مثبت‌تری نسبت به دانش‌آموزان از جو موجود در کلاس دارند. انتظار معلمان $1/95$ نمره بالاتر از انتظار دانش‌آموزان به دست آمد، اما در سطح احتمال $P = 0/050$ معنی‌دار نبود (۱). یافته‌های مطالعه انصاری (۱) با مطالعه حاضر مشابهت داشت.

در مورد وجود ارتباط بین ادراک و انتظار دانشجویان از جو روانی-اجتماعی کلاس با پیشرفت تحصیلی، مطالعه حاضر نشان داد که معدل دانشجویان فقط با نمره ادراک همبستگی منفی (معکوس) و ضعیفی دارد و بین معدل دانشجویان با نمره انتظار همبستگی وجود ندارد. انصاری بیان نمود که ضریب

می‌باشد.

با استفاده از نتایج مطالعه حاضر، پیشنهاد می‌شود که جو مطلوب‌تری برای یادگیری بهتر دانشجویان در دانشکده‌ها ایجاد شود تا در نهایت منجر به موفقیت تحصیلی آنان شده، موجبات رضایت بیشتر دانشجویان و استادان فراهم گردد و مسئولیت‌پذیری دانشجویان را نسبت به یادگیری، تعامل با استادان و دانشجویان دیگر و مشارکت گروهی در فعالیت‌های کلاسی افزایش دهد و در نتیجه آن‌ها را برای حضور در محیط‌های بالینی در دانشگاه و مشاغل حرفه‌ای در آینده آماده سازد.

سپاسگزاری

مطالعه حاضر به منظور بررسی ارتباط جو روانی-اجتماعی کلاس با پیشرفت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان و استادان به عنوان طرح تحقیقاتی و برای اولین بار در دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۳۹۲ انجام شد. از استادان و کارکنان مرکز مطالعات و توسعه، رؤسا و کارکنان دانشکده‌های پزشکی، دندان‌پزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی کرمان و دانشجویان و استادان شرکت کننده جهت همکاری در پژوهش، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

References:

1. Ansari H. Effective of classroom psycho social climate on academic achievement .Journal of psychiatry & Educational knowledge . 1996,1-4,1387:56-117. [in Iran].
2. Davis H A .Conceptualizing the role and influence of student-teacher relationships on children' social and cognitive development. Educational Psychologist; 2003, 38(4): 207-234
3. Telli S, Cakiroglu J & Den Brok P. Turkish secondary education students' perceptions of their classroom learning environment and their attitude towards Biology. In D. L. Fisher & M. S. Khine (Eds.), Contemporary approaches to research on learning environments: world views.2006,(pp:517-542) .
4. Dorman J P, Fisher D L & Wald rip BG. Classroom environment, students' perceptions of assessment, academic efficacy and attitude to science: a lisle analysis. University of Southern Queensland Australia,2006.
5. Mitchel D. What Really Works in Special and Inclusive Education Routledge taylor& Francis Group. London and New York: 2008:103-108.
6. Bartlet J. An Employee ship Model and its Relation to Psychological Climate A Study of Congruence in the Behavior of Leaders and Followers .Department of Psychology Work & Organizational Psychology Division, 2011:2-57.
7. Gibson H S. How action-learning coaches foster a climate conducive to learning,

- <http://gradworks.umi.com/cgi-bin/redirect?url=http://www.proquest.com/011:185pages:344389>.
8. Atoofi salman M R. Effective of classroom psycho social climate on academic achievement on five primary school of kashan. New mind in Educational knowledge ؛2008,5year,4:64-70. [in Iran].
 9. Hosein Chari M. The evolution, validation & Reliability Instrument of classroom psycho social climate for use in middle school of Iran. not publication. shiraz, shiraz of university . psychiatry & Educational knowledge college, 2001. [in Iran]
 10. Fraser B J .classroom environment instruments: development validity and applications: Learning Environment Research؛1998,1: 7-33
 11. Li Grining C, Raver CC, Champion K, Sardin L, Metzger M, Jones M S. Understanding and Improving Classroom Emotional Climate and Behavior Management in the “Real World”: The Role of Head Start Teachers’ Psychosocial Stressors. Early Education and Development ؛2010, 21(1): 65-94.
 12. Dorman J P. The evolution, validation, and use of a personal form of the catholic school classroom environment questionnaire Catholic Education: A Journal of Inquiry and Practice; 1999, 3(2): 141-157.
 13. Dollard F, Bakker A .Psychosocial safety climate as a precursor to conducive work environments, psychological health problems, and employee engagement: Journal of Occupational and Organizational Psychology؛2010, 83: 579-599.
 14. Maherzia S. Perceptions of classroom climate and motivation to study English in Saudi Arabia. Developing a questionnaire to measure Perceptions and motivation. Electronic Journal of Research in Educational psychology؛ 2011, 9(2):765-798.ISSN:1696-2095,no 24.
 15. Makewa LN , Role E , Role J, Yegoh E.School Climate and Academic Performance in High and Low Achieving Schools: Nandi Central District, Kenya International Journal of Scientific Research in Education؛ 2011,01/; 4:93-104.
 16. Lee C, Song J.Functions of Parental Involvement and Effects of School Climate on Bullying Behaviors Among South Korean Middle School Students Journal of Interpersonal al Violence ؛ 2012,27 (16).
 17. Murillo F J, Martinez-Garrido C. Influence of the environmental conditions and academic performance in the Primary Education classrooms of Iberia America. Journal of Educational Psychology؛2012,20(18).
 18. Reyes M R, Brackett M A, Rivers S E, White M, Salovey P .Classroom emotional climate ,student engagement ,and academic achievement. Journal of Educational Psychology؛ 2012, 104(3): 700-712.

The Relationship between Classroom Psychosocial Climate and Academic Achievement Based on the Views of Students and Faculty Members

Maryam Yavari^{1*}, Behshid Garrusi², Hossein Safizadeh³, Abbas Abbaszadeh⁴

1. M.Sc. in Medical Education, Shahid Beheshti Hospital, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran

2. Ph.D. in Psychiatry, Professor, Department of Community Medicine, Medical Education Development Center, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

3. Specialist in Community Medicine, Associate Professor, Department of Community Medicine, Neuroscience Research Center, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

4. Ph.D. in Nursing, Professor, Department of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

• Received: 8 Sep, 2014

• Received Corrected Version: 14 Oct, 2014

• Accepted: 18 Oct, 2014

Background & Objective: The psychosocial climate of the classroom is a general concept for describing, explaining, and exposing the specific features of a class and has significant effects on students' academic achievement. This study was conducted for the first time in Iran. It was performed to evaluate the relationship between the psychosocial climate of the classroom and academic achievement based on the views of faculty members and Ph.D. students of Kerman University of Medical Sciences, Iran.

Methods: The present study was performed using the census method. It was conducted on 222 medicine, dentistry, and pharmacology students and 21 faculty members of Kerman University of Medical Sciences in 2013 using the psychosocial climate of class questionnaire. Data were collected at the end of the second trimester when students received their academic records. Data were analyzed using SPSS software, independent and paired t-test, ANOVA, central and diffusion indicators, and the Pierson correlation.

Results: Comparison of faculty members' expectation score (31.80 ± 4.77) and perception score (29.20 ± 4.60) showed a significant difference ($P < 0.050$). Based on ANOVA results, faculty members' expectation level was higher than their perception. Comparison of the score of students' expectation from (29.03 ± 4.37) and perception of (24.433 ± 5.10) the classroom climate showed a significant difference. Expectation level was higher than perception level ($P < 0.001$). There is a negative correlation between students' average level and their perception level ($P = 0.042$).

Conclusion: The data indicated that there is a significant relationship between students' and faculty members' level of expectation and perception of psychosocial climate of the classroom. The identification and development of conceptual models, particularly an experimental model of academic performance based on cognitive features, can be helpful in the improvement of the psychosocial climate of the classroom which results in students' academic achievement.

Key Words: Psychosocial climate of classroom, Academic achievement, Students, Faculty members

*Correspondence: Shahid Beheshti Hospital, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran

• Tel: (+98) 31 5548 2720

• Fax: (+98) 34 5548 2720

• Email: dadarm52@yahoo.com